

alpMedia Newsletter

Informacijska služba CIPRA – 23.10.2008, št. 20/2008
www.cipra.org/alpmedia

Sistem zgodnjega opozarjanja v razmerah pomanjkanja vode na območju Alp

Sredi oktobra so v francoskem mestu Annecy v okviru programa INTERREG za območje Alp (Alpine Space) začeli izvajati transnacionalni projekt ALP-WATER-SCARCE: strategije upravljanja voda na območju Alp v razmerah pomanjkanja vode.

Upravljanje voda in varstvo vodnih virov na območju Alp – temi številnih transnacionalnih Interregovih projektov.
© Klaus / Pixelio

Alpam pogosto pravijo evropski vodni zbiralnik, a po prepričanju Carmen De Jong iz Inštituta za gorska območja savojske univerze je vendarle mogoče ugotoviti, da obstaja trend zmanjševanja vodnih zalog. V nekaterih alpskih regijah se tako že pojavljajo napetosti in to zlasti tam, kjer vodne vire obremenjujejo različni uporabniki, kot so turizem, kmetijstvo, poselitve. Projekt ALP-WATER-SCARCE želi zato vzpostaviti sistem zgodnjega opozarjanja v razmerah pomanjkanja vode na območju Alp, ki bo temeljil na modeliranju in večletnem opazovanju ter ugotovitvah in spoznanjih članov foruma nosilcev odločitev.

Nadzorovanje razmer bo osredotočeno na 28 poskusnih območjih v državah, ki izvajajo projekt, rezultati pa naj bi pripomogli k učinkovitejšemu upravljanju kratko- in dolgoročnega upravljanja voda v alpskem prostoru. Projekt, trajal bo tri leta, vodi Inštitut za gorska območja, 17 projektnih partnerjev pa zastopa Avstrijo, Francijo, Italijo, Slovenijo in Švico.

V okviru programa Alpine Space poteka tudi projekt ALPLAKES. Ta se bo zaključil letos. ALPLAKES je uspel vzpostaviti mednarodno mrežo upravljavcev alpskih jezer, katere cilj je zagotavljanje trajnostnega varstva jezer in pojezerij ter prek tega uveljavljanje kvalitetnega razvoja ekoturizma. V okviru projekta je med drugim izšla publikacija z naslovom Alpine lakes: A common approach to the characterisation of lakes and their catchment area. Gre za obsežno delo, ki povzema rezultate projekta ALPLAKES in prinaša opise 18 alpskih jezer. Publikacija je na voljo v angleškem jeziku, dostopna je tudi v tiskani kot tudi elektronski obliki (pdf).

Več informacij na: ALP-WATER-SCARCE: <http://www.alpwaterscarce.eu/> (en), <http://www.institut-montagne.org/> (fr), <http://www.enviscope.com/15816-penurie-eau-Alpes-recherche.html> (fr)
ALP LAKES: <http://www.alpinespace.org/alplakes.html> (en), publikacija: <http://www.irealp.it/346,Projects.html> (en)

Vsebina

Stran 1

Sistem zgodnjega opozarjanja v razmerah pomanjkanja vode na območju Alp

Stran 2

Vodnik za izvajanje Alpske konvencije na Bavarskem

Francoska Listina za okolje je pravno zavezujoča

Francoska Listina za okolje je pravno zavezujoča

Šolam v italijanskih gorskih regijah grozi zaprtje

Stran 3

Kakovost zavarovanih območij v EU polna vrzeli

Avstrija: novi geopark v Ziljski dolini

Dejavnosti na prostem v sozvočju z okoljem

Izšla nova številka Revue de Géographie Alpine

Stran 4

O tem in onem

Prireditve

Saj ni res, pa je...

Najpomembnejši članki:

Več na strani 2: Vodnik za izvajanje Alpske konvencije na Bavarskem

V nemškem nacionalnem odboru Mednarodne komisije za varstvo Alp (CIPRA) so prepričani, da na Bavarskem določb Alpske konvencije in njenih protokolov še vedno ne upoštevajo v zadostni meri.

Več na strani 3: Kakovost zavarovanih območij v EU polna vrzeli

Kot izhaja iz poročila Evropske agencije za okolje (EEA), je več kot polovica zavarovanih vrst in habitatov na območju EU izpostavljena velikim obremenitvam. Na svetovni ravni je okoli 17.000 vrst uvrščenih na rdeči seznam, saj jim grozi izumrtje.

Vodnik za izvajanje Alpske konvencije na Bavarskem

V nemškem nacionalnem odboru Mednarodne komisije za varstvo Alp (CIPRA) so prepričani, da na Bavarskem določi Alpske konvencije in njenih protokolov še vedno ne upoštevajo v zadostni meri. Zato je CIPRA izdala poseben vodnik, v katerem izkušeni okoljevarstveniki pojasnjujejo, kako je določbe treba upoštevati v pomembnih upravnih postopkih. S publikacijo so upravnim organom, združenjem, lokalnim skupnostim in prostorskim planerjem na voljo pomembni napotki za delovanje v praksi, katere vidike morajo upoštevati, denimo, pri načrtovanih posegih na zavarovanih območjih, gradnji prog ali poti, krčenju gozdnih površin ali izvajanju okoljskih pregledov v alpskem prostoru.

V nasprotju s sosednjo Tirolsko so bili doslej na Bavarskem izpeljani le maloštevilni upravni postopki, v katerih bi bile določbe Alpske konvencije izrecno upoštevane. Kršitve določb so temu nasprotno kar pogoste: krajinsko varstveno območje doline reke Inn se je tako "zmanjšalo" za 500 ha, ki naj bi jih namenili za gradnjo velike obrtno-industrijske cone, čeprav se je Nemčija v Protokolu Alpske konvencije o varstvu narave zavezala k ohranjanju zavarovanih območij v Alpah. Bibliografija: CIPRA Nemčija (izd.) 2008: Leitfaden zur Umsetzung der Bestimmungen der Alpenkonvention in Deutschland (Vodnik za izvajanje Alpske konvencije v Nemčiji). 310 strani. ISBN 978-3-503-11251-7. Cena: 39,80 EUR. Naročila na info@cipra.de.

Gradnja smučarskih prog na geološko občutljivih območjih? Alpska konvencija tega ne dovoljuje.
© Doering

Francoska Listina za okolje je pravno zavezujoča

Sključujoč se na Listino za okolje, je francosko Vrhovno upravno sodišče pred kratkim razveljavilo uredbo, na podlagi katere bi bilo mogoče omiliti zahteve varstva visokogorskih jezer. S tem dejanjem je bilo tako tudi z najvišje instance potrjeno, da je omenjeni akt pravno zavezujoč. Razlog za izdajo uredbe je bila zahteva parlamenta po spremembi predpisov o varstvu visokogorskih jezer, kar bi pomenilo, da ti ne bi več veljali za jezera, katerih obseg je večji od 1000 ha. Francosko mesto Annecy je proti uredbi vložilo ugovor, na katerega se je francosko vrhovno upravno sodišče odzvalo s precejšnjo odločnostjo, se pri tem jasno zavzelo za Listino za okolje in poudarilo njeno mesto znotraj ustave. Za nevladno organizacijo France Nature Environnement je odločitev sodišča naravnost zgodovinskega pomena, saj se je tokrat bolj kot kadar koli doslej okoljsko pravo le uspelo uveljaviti kot pomemben instrument v boju proti uničevanju planeta.

Francija je Listino za okolje sprejela v svojo ustavo leta 2005. Več informacij na:

<http://www.journaldelenvironnement.net/fr/document/detail.asp?id=23850&idThema=7&idSousThema=42&type=JDE&ctx=291> (fr), http://www.fne.asso.fr/fr/charte-de-lenvironnement-fne-salue-un-arret-historique-du-conseil-detat.html?cmp_id=33&news_id=182 (fr)

Zahteve po varstvu večjih visokogorskih jezer v Franciji ne bodo omiljene.
© CIPRA International

Šolam v italijanskih gorskih regijah grozi zaprtje

V Italiji te dni poteka razprava o šolskih reformah in zapiranju šol vseh stopenj. Kot so prepričani v Združenju italijanskih gorskih občin UNCEM, so ogrožene številne šole na gorskem območju, saj je število učencev v teh krajih ponavadi majhno. Minister za šolstvo govori sicer o neupravičeni zaskrbljenosti, a po enem od scenarijev medinstitucionalne delovne skupine za šolstvo na gorskem območju, naj bi v Piemontu že naslednje leto svoja vrata zaprlo 41 šol z manj kot 12 učenci – če se ne bodo spremenili pogoji za ohranitev pouka. Srednje- oz. dolgoročno bi tako lahko v Piemontu brez svojih vrtcev in osnovnih šol ostalo kar 180 občin.

Vir: http://www.uncem.it/gems/art_08_10_17-1.pdf (it)

Projekt gradnje podnebju prijaznih hiš uspešno prodira proti jugu

Južnotirolski koncept energijsko učinkovite gradnje in obnavljanja (KlimaHaus) se uspešno širi na jug italijanske države. V Rimu se je skupaj z južnotirolsko agencijo za podnebju prijazne hiše (KlimaHaus) že začel tečaj, na katerem bodo za delovanje na tem področju usposobili posameznike, pa tudi vse tiste, ki bodo pozneje izvajali certifikacijske postopke KlimaHaus. Zanimanje za tovrstno izobraževanje je bilo tako veliko, da je bilo mogoče sprejeti le omejeno število prijavljenih.

Sicer pa lahko storitve južnotirolske agencije KlimaHaus odslej izkoristijo tudi v srednjeitalijanskih regijah Lacij, Abruci in Molise, kjer je svoja vrata odprla podružnica agencije. Stroške kampanje, katere poglobitveni namen je poglobiti ozaveščenost prebivalcev o energijsko učinkoviti gradnji, je prav tako prevzela Južna Tirolska.

Vir: <http://www.provinz.bz.it/lpa/285.asp?art=257655> (de/it), <http://www.provinz.bz.it/lpa/285.asp?art=259294> (de/it)

Kakovost zavarovanih območij v EU polna vrzeli

Kot izhaja iz poročila Evropske agencije za okolje (EEA), je več kot polovica zavarovanih vrst in habitatov na območju EU izpostavljena velikim obremenitvam. Na svetovni ravni je okoli 17.000 vrst uvrščenih na rdeči seznam, saj jim grozi izumrtje. V še posebno kritičnem položaju so habitati, kot so mokrišča, prodišča in peščine ali pa odprta travnišča. Nekoliko ugodnejše stanje je po podatkih EEA opaziti pri prizadevanjih za dosledno izvajanje varstva v alpskih in sredozemskih regijah. Osnovna težava pa ni število zavarovanih območij, temveč slabša kakovost in pomanjkljiv status tovrstnih območij. Posebno pozornost bi bilo zato treba usmeriti v sistem urejanja oz. upravljanja obstoječih zavarovanih območij, če bi hoteli zaustaviti postopno poslabševanje stanja posameznih habitatov.

Zdi se, da razvojni trend, kot ga je zaznati v slovaškem narodnem parku Visoke Tatere, ocene EEA žal le potrjuje. Tudi Mednarodna zveza za varstvo narave (IUCN) z zaskrbljenostjo poroča o obsežnih primerih gradnje infrastrukture na zavarovanih območjih. Visokim Tatom zato že grozi nevarnost, da bodo izgubile status narodnega parka in se uvrstile v nižjo skupino zavarovanih območij. Vir in več informacij na:

<http://www.eea.europa.eu/highlights/europe-is-losing-biodiversity-2013-even-in-protected-areas> (en),

http://www.spectator.sk/articles/view/33047/3/tatras_under_scrutiny.html (en)

Zavarovana območja izpostavljena velikim pritiskom: Narodni park Visoke Tatere na Slovaškem.

© Christoph Lenart / PIXELIO

Avstrija: novi geopark v Ziljski dolini

Na Koroškem nastaja tretji avstrijski geopark. Doslej sta vpogled v "zgodovino podzemlja" omogočala geopark Eisenwurzen na Štajerskem in geopark v spodnjeavstrijski dolini Kamptal. Novi geopark Karnijske Alpe se bo na okoli 1000 kvadratnih kilometrih razprostiral od vzhodnotirolske meje do Bistrice na Zilji na območju Karnijskih in Ziljskih Alp. V Dellachu, osrčju parka, bo urejeno informacijsko središče, ki ga bodo odprli predvidoma prihodnje poletje. Polovica stroškov projekta ustanovitve znaša 600.000 evrov, financirala pa se bo s sredstvi evropskega denarnega sklada LEADER. 200.000 evrov bo prispeval Dellach, 100.000 evrov stroškov pa si bodo razdelile tamkajšnje občine.

V novem središču geoparka, v katerem bodo organizirane geološke razstave in animacije, bo tudi strokovna knjižnica, zaposlili bodo geologa (geologinjo), ki bo zadolžen(a) za informiranje obiskovalcev in vodenje strokovnih ekskurzij v vsaki občini, ki leži na območju geoparka. Geološki strokovnjaki bodo poskrbeli za šolanje lokalnih vodnikov in zanje organizirali posebna usposabljanja.

Vir: <http://www.kleinezeitung.at/kaernten/hermagor/dellach/1586944/index.do> (de)

V Karnijskih Alpah na območju Ziljske doline nastaja tretji geološki park v Avstriji.

© Aichholzer Rudolf / PIXELIO

Dejavnosti na prostem v sozvočju z okoljem

Organizacija Fédération Rhône-Alpes de Protection de la Nature (FRAPNA) Isère je objavila vodnik po dobrih praksah v športu, ki opisuje, kakšno naj bo izvajanje športnih dejavnosti na prostem, ki bo upoštevalo zahteve in interese okolja. Brošura v francoskem jeziku vsebuje splošna priporočila o ravnanju, ki je za okolje sprejemljivo, pojasnjuje pa tudi morebitna okoljska tveganja, ki jih povzročajo športi na prostem (alpinizem, jadralno padalstvo, pohodništvo, jahanje itd.). Tiskana različica vodnika bo izšla 28. oktobra, verzija v obliki PDF pa je že sedaj na voljo na www.frapna.org/isere/content/category/11/51/66/

Znanstveniki in strokovnjaki v okviru mreže sportsnature.org že desetletje vlagajo v raziskave in prenos znanja o dejavnostih v gorah in športih v naravi. V počastitev jubileja bo tako od 19. do 21. novembra v francoskem Le Pradelu potekal mednarodni simpozij Inovacije in prostočasne dejavnosti v naravi – pogled nazaj in perspektive. Zainteresirani strokovnjaki lahko do nadaljnjega predložijo svoje prispevke v francoskem ali angleškem jeziku.

Več informacij in prijava na <http://10anssportsnature.free.fr> (fr)

Izšla nova številka Revue de Géographie Alpine

V zadnji številki dvojezične publikacije Revue de Géographie Alpine/Journal of Alpine Research si lahko preberemo štiri članke, ki obravnavajo različna strokovna vprašanja. Prvi prispevek se ukvarja z rivalstvom, ki se pojavlja pri rabi javnega dobra, in ta pojav ponazarja na konkretnem primeru namakalnega sistema v severni Italiji. Drugi članek opisuje ideje o uveljavljanju regionalnega razvoja v občutljivem krajinskem prostoru, pri čemer navaja ustrezne aktualne primere iz lombardijskih gor. Upravljanje "problematičnih divjih živalskih vrst" je tema tretjega članka. Zadnji prispevek pa se posveča zaraščanju krajine, in sicer predstavlja analizo različnih metod urejanja krajine in problematiko zaraščanja oz. ohranjanja travnišč in pašnih površin pred zaraščanjem.

Bibliografija: La revue de géographie alpine/Journal of alpine research, 96. zvezek, št. 3, september 2008. Mélanges 2008/Miscellaneous articles 2008. Grenoble. ISBN 978-2-200-92502-4. 112 strani. Naročilo na <http://iga.ujf-grenoble.fr/territoires/accueil/editions.htm> (fr)

O tem in onem

Nov spletni iskalnik okoljskih podatkov

Dežela Vorarlberg je pred kratkim na naslovu www.vorarlberg.at/umweltwegweiser vzpostavila nov spletni iskalnik, ki omogoča iskanje po najrazličnejših podatkih, pomembnih za okolje in naravo. Priklicati je mogoče tudi praktične informacije in najti številne povezave z ustreznimi ustanovami, ki se ukvarjajo z okoljskimi temami kot so ekološka gradnja, varstvo podnebja, energija, pitna voda, ravnanje z odpadki itd.

Monografija o alpskih rečnih pokrajinah

Izšla je nova monografija o porečnih krajinah v Alpah in Srednji Evropi. Katere vrste izvirov obstajajo, kako delujejo ledeniki, kateri so medsebojni vplivi tekočih voda in pokrajine, katere so nevidne poti tekočih voda na kraških območjih ipd., so številna vprašanja, ki jih obravnavajo avtorji publikacije. Slikovno bogato opremljena knjiga (160 fotografij) vsebuje tudi številna informativna besedila ter opozarja na lepoto in edinstvenost rečnih pokrajin v Alpah in Srednji Evropi.

Bibliografija: Ryser, J., Beutler, R.: Fliessende Wasser: Flusslandschaften der Alpen und Mitteleuropas. Založba Haupt Verlag, 2008. ISBN 978-3-258-07379-8. 34,90 EUR / 58 CHF

Kraljevi orel in grivasti ibis ponovno v Alpah

Kraljevi orel, ki je ogrožen po celem svetu, je v Avstriji skoraj dve stoletji veljal za izumrlo živalsko vrsto. Pred kratkim pa so se v Spodnji Avstriji pokazali prvi uspehi projektov ponovne naselitve: prvič se je namreč zgodilo, da je par imel dva mladiča. Grivasti ibisi so bili v Alpah iztrebljeni že več kot pred 400 leti. Mednarodna skupina biologov že nekaj let na obmejnem območju med Avstrijo in Nemčijo vrača v naravo v ujetništvu vzrejene ptice. Vendar pa so grivasti ibisi ptice selivke in pot prek Alp do prezimovališča jim morajo pokazati njihovi rejniki. To so tudi letos uspešno opravili z ultralahkim letalom.

Vir: <http://derstandard.at/Text/?id=1220460288063> (de), <http://www.taz.de/1/zukunft/umwelt/artikel/1/der-flug-ins-alte-leben/?type=98> (de)

Prireditve

Jesenska predstavitev dela Znanstvenoraziskovalne službe Triglavskega narodnega parka. 27.10.2008. Informacijsko središče Triglavskega narodnega parka na Bledu. Jezik: sl. Organizira: TNP.

Več informacij na spletnem naslovu: <http://www.tnp.si/prireditve> (sl)

Mednarodni dnevi: **Kick-off Conference ECONNECT.** Dunaj, 4. 11. 2008. Jezika: de, en. Organizira: Veterinarska fakulteta Univerze na Dunaju, Inštitut za raziskovanje divjadi in ekologijo.

Več informacij na spletnem naslovu:

<http://www.alpinestudies.ch/veranstaltungen.html> (en)

Projekt ÖROK „Periferno podeželje“: 2. delavnica: „Izzivi za razvoj perifernega podeželja. Socialna raznovrstnost – sodelovanje – vrnitev nazaj“. Murau/A, 5.-6. 11. 2008. Jezik: de. Organizira: projekt ÖROK „Periferno podeželje“. Več informacij na spletnem naslovu: <http://www.oerok.gv.at/raum-region/themen-und-forschungsbereiche/laendliche-raeume/periphere-laendliche-raeume/veranstaltungsreihe/2-ws-lr-5-6112008.html> (de)

Mednarodna konferenca o trajnostnem turizmu: Sustainability, Competitiveness and Identity in Tourism Destinations. Riviera di Rimini/I, 27.-29. 11. 2008. Jezika: en, it. Organizira: Pokrajina Rimini.

Več informacij na spletnem naslovu:

<http://conferenzats2008.provincia.rimini.it/index.aspx?lan=en> (en/it)

Usposabljanja na področju regionalnega menedžmenta, spodbujanja gopsodarstva in trženja lokacij: **Regija: na kraju dejanja – SPEZIAL 20.** Hittisau/A, 12.-14. 12. 2008. Jezik: de. Organizira: Inštitut za javne storitve in turizem.

Več informacij na spletnem naslovu:

[http://www.idt.unisg.ch/org/idx/main.nsf/SysWebRessources/Tatort+Region+2008+Flyer/\\$FILE/Flyer+2008+-+SPEZIAL.pdf](http://www.idt.unisg.ch/org/idx/main.nsf/SysWebRessources/Tatort+Region+2008+Flyer/$FILE/Flyer+2008+-+SPEZIAL.pdf) (de)

Saj ni res, pa je...

... Alp se s pomočjo nedovoljenih substanc za povečanje zmogljivosti športnikov ne osvaja le na gorskih cestah čez prelaze. Letos so namreč na legendarni švicarski tekmi v turnem smučanju Patrouille des Glaciers prvič zasačili tekmovalca, ki je jemal nedovoljena poživila. Kot v kolesarskem športu je tudi tukaj zloglasno poživilo EPO pripomoglo, da so bile športnikove noge še hitrejše. Sicer pa tudi v alpinizmu nedovoljena poživila niso nobena novost. Leta 1953 je Herman Buhl s samostojnim vzponom dosegel vrh zastrašujočega pettisočaka Nanga Parbat, a ta podvig ni bil le sad njegovega truda. Zadnje zahtevne višinske metre mu je pomagal premagati preparat amfetamina pervitin. Obstaja pa tudi dobra stran novice: če nas bo na naslednji smučarski turi z nasmeškom na ustih prehitel tak „dopingiran“ planinec, je stvar jasna. Mogoče pa bomo morali kmalu tudi sami suho sadje in meso v našem nahrbtniku zamenjati za kakšne močnejše vire energije ...

Vir: <http://ledauphine.com/index.jsp?chaine=31&article=59542> (fr)